
Sbírka hudebnin proboštského chrámu Povýšení sv. Kříže v Litomyšli

Collection of sheet music of the Provost Church of the Raising
of the Holy Cross in Litomyšl

*Mgr. Jiří Mikuláš, Ph.D. / Národní knihovna České republiky (National
Library of the Czech Republic), Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
Česká republika*

Resumé:

Cílem této studie je informovat o sbírce hudebnin dochované v proboštském kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli. Jde o dosud neznámou sbírku více jak 400 hudebnin z 18. a 19. století. Podstatnou část sbírky pořídili či opsali tamní ředitelé kůru – kantoři za pomoci subkantorů a zaměstnanců kůru. Součástí sbírky jsou také unikátně dochované chrámové kompozice od zde působících skladatelů – varhaníků F. Kopeczkeho, litomyšlského rodáka T. Skržívan-ka a ředitele kůru J. Zagjce. Přínosem této práce je, že předkládá základní charakteristiku této velmi hodnotné sbírky hudebnin a rozšiřuje znalosti o hudebním životě Litomyšle v 18. a 19. století.

Klíčová slova: Litomyšl, chrámová hudba, tematický katalog, sbírka hudebnin, skladatelé, kantoři, ředitelé kůru, varhaníci, 18. století, 19. století

Summary:

The aim of this study is to bring attention to the collection of sheet music that has survived at the Provost Church of the Raising of the Holy Cross in Litomyšl. This previously unknown collection boasts more than 400 pieces of music from the 18th and 19th centuries. A substantial part of the collection was acquired or copied by the local choirmasters with the help of their assistants and choir employees. The collection also includes unique sacred compositions from composers who played here – organists F. Kopeczký, Litomyšl native T. Skržívanek and choir-master J. Zagjc. The work presents the basic characteristics of this very valuable collection of sheet music and brings attention to the rich musical heritage of Litomyšl in the 18th and 19th centuries.

Keywords: Litomyšl, sacred music, thematic catalog, collection of sheet music, composers, choral directors, choirmasters, organists, 18th century, 19th century

1 Úvod

Cílem studie je informovat o sbírce hudebnin dochované v proboštském kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli.¹ Jde o sbírku pro muzikology dosud neznámou. Není uvedena v publikaci *Průvodce po pramenech k dějinám hudby*.² O existenci těchto hudebnin nevěděl ani v Litomyšli žijící významný muzikolog Jan Kapusta (1932–2011), autor řady studií o hudebním životě Litomyšle v 19. století. Ve své, kvůli tehdejší politickým důvodům neobhajované, dizertaci³ píše: „Podle inventáře z r. 1824 obsahoval chrámový kůr skladby následujících autorů: ... Sám archiv se však nezachoval a nebyly z něho zatím nalezeny ani zbytky. Ve sbírce starých tisků VML [Vlastivědné muzeum v Litomyšli; nyní RML – Regionální muzeum v Litomyšli] se ze starších hudebnin děkanského [nyní proboštského] chrámu zachovaly následující notové tisky: Václav Karel Holan: *Pašije*, 1690. Na první stránce signováno: *Litomiskému [!] děkanskému chrámu Páně přináležející. Jakub Zajíc, Regens-Chori, an[n]o 819. Na druhé stránce: Ex libris Petri Andreae Kržiž, p. t. Cantoris Litomisslium. Přívazek: Pašije P. Ježíše Krista na Veliký pátek podle sepsání svatého Matouše. 1692. /VML, inv. č. 4253/. Dále: *Agenda seu Rituale Olomucense ad Usum Romanum, Pro Choro Ecl. Dekana Sancti Sinapi, 1694. Na předsádce signováno: Pro Choro Ecl. Dekana Sancti Crucis. Podepsán Martin Vohanka s níže Jakub Zajíc. /VML, inv. č. 4294*“.⁴ J. Kapusta tedy vycházel pouze z inventářů hudebnin z let 1824 a 1835 dochovaných v archivu tehdejšího děkanského*

- 1 Při citacích (písemných) pramenů je důsledně užit diplomatický přepis. Vlastní jména ponechávám v té podobě, jakou za svého života používali či jaká byla užívána nejčastěji v dobových pramenech. John Tyrrell ve své obsáhlé monografii o Janáčkově se přidržel toho, jak svá jména hláskovali jejich nositelé. „Například Zdenka Janáčková se vždy podepisovala jen jako Zdenka a rovněž Janáček o ní vždy mluvil jen jako o Zdence“. V této knize má tudíž Janáčková manželka jméno Zdenka, nikoli Zdeňka, jak ji označují české prameny. ... Například Janáčková matka a jeho sestra tak nesou jména Amalie a Rosalie, pod nimiž jsou zapsány v matrikách i v dalších dokumentech, a nikoli moderně hláskované verze Amálie a Rozálie.“ [viz TYRRELL, John. *Janáček /I Osířelý kos 1854–1914*. S. 23]. K původním tvarům jmen se v poslední době vrací i další soudobá česká odborná literatura. Např. autoři výstavy a publikace o významném barokním malíři užívají původní tvar umělcova jména „Johann Kupezky“ [viz Kupezky. Mistr a jeho okruh, Moravská galerie v Brně, výstava 14. 11. 2014 – 17. 5. 2015].
- 2 Litomyšlský chrám Povýšení sv. Kříže je v této publikaci uveden v seznamu kostelů v Čechách, na jejichž kůrech nebyly nalezeny buď vůbec žádné hudebniny, nebo jen běžný notový materiál od druhé poloviny 19. století bez historického významu: „Litomyšl (okres Svitavy), děkanský kostel Povýšení sv. Kříže – tv [= Tomislav Volek]“. Viz BUŽGA, Jaroslav, et al. *Průvodce po pramenech k dějinám hudby: Fondy a sbírky uložené v Čechách*, s. 312.
- 3 Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerptce (koncept dizertace, nepsávaný strojopis s četnými rukopisnými dodatky, škrty a podklady), strana 10a, poznámka č. 13 k textu kapitoly „2. Hudba v chrámu“. Státní oblastní archiv v Zámruku, Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli, pořadové číslo 1147, EJ [evidenční jednotka] 1 karton, ukládací číslo 38. Jan Kapusta (1932–2011) se mezi lety 1967–1973 ucházel o vědeckou aspiranturu v muzikologické sekci Ústavu teorie a dějin umění ČSAV. Obhajoba mu však okresními politickými orgány nebyla povolena. Viz JANIŠOVÁ, Libuše a Oldřich PAKOSTA: *Kapusta Jan, PhDr. (7. 12. 1932 – 7. 5. 2011), (1915) 1944–2011. Manipulační seznam druhého typu, ev. č. 1964*.
- 4 Knihovna Regionálního muzea v Litomyšli (RML), inv. č. S/C-2173, SUENN, Melchior Ferdinandus: *Agenda seu rituale olomucense, Ad Usum...*, Franciscus Ignatius Sinapi 1694; Knihovna Regionálního muzea v Litomyšli (RML), inv. č. S/F-2173, HOLAN, Václav Karel: *Passyge P. Gezisse Krysta, Wytisstěná w Starém Městě Pražském w Welké Karlowé Kollegi v Giřjho Labauna 1690*.

úřadu v Litomyšli.⁵ Pouze František Marušan uvádí ve své dizertační práci „Augustin Šenkýř“⁶ z roku 1948 čtyři dobové opisy děl tohoto skladatele dochované ve sbírce kostela Povýšení sv. Kříže v Litomyšli: *LYTANIAE de S: Joanne Nepomuceno* (Marušan L₆⁷; Mik. ASch III:4⁸), *Mottetto „Laudes Deo“* (Marušan O₂₂⁹; Mik. ASch V:31), *Mottetto „Si consistant adversum“* (Marušan O₂⁹; Mik. ASch V:49), *Mottetto Pastorale „Quem vos vidistis pastores“* (Marušan O₂₁⁹; Mik. ASch IX:4). F. Marušan však nepřináší bližší údaje. U těchto opisů udává pouze „Litomyšl“ a neuvádí odkaz na literaturu. V průběhu práce na tematickém katalogu děl P. A. Schenkirže jsem tyto hudebniny nejprve neúspěšně hledal v Regionálním muzeu v Litomyšli. Neuspěl jsem ani ve Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. Až bývalý ředitel tohoto archivu, autor významných odborných studií a knih o dějinách Litomyšle, Milan Skřivánek, upozornil na existenci skříně se starými notami na kůru proboštského kostela. Díky P. Františkovi Benešovi SBD jsem mohl 8. října 2014 prohlédnout onu skříň z druhé poloviny 18. století, obsahující do té doby muzikologům utajený archiv hudebnin proboštského (dříve děkanského) chrámu Povýšení sv. Kříže včetně hledaných opisů Schenkiržových děl. Na kůru tohoto kostela jsem také našel hudební nástroje či jejich části⁹ a další vybavení kůru z 18. století – stojan s notovým pultem, kovové svícny k notovým pultům a kratiknot [„*Puczlycht*“] – pomůcku sloužící k čištění svíček.¹⁰ Svícny a kratiknot byly na kůru již v roce 1735, což dokládá záznam v kostelním inventáři pořízeném 1. 10. 1735.¹¹ Od roku 2016 zpracovávám tuto sbírku pro Souborný katalog Národní knihovny ČR a Mezinárodní soupis hudebních pramenů RISM. Cílem mého snažení je tematický katalog této sbírky včetně studie o vodoznamech (filigránech) a jejich soupisu, který bude vydán Národní knihovnou ČR v ediční řadě CATALOGUS ARTIS MUSICAE IN BOHEMIA ET MORAVIA CULTAE.

2 Stručná charakteristika sbírky

Jde o dosud neznámou sbírku více jak 400 hudebnin chrámové hudby z 18. a 19. století. V mezinárodní evidenci hudebních pramenů RISM jí bylo přiděleno siglum CZ-LLK. Při katalogizaci akceptuji původní uspořádání sbírky pocházející zřejmě z počátku

- 5 Děkanský úřad církve římskokatolické Litomyšl (1601–1947). Tento fond byl navrácen římskokatolické církvi a je deponován v Státním oblastním archivu v Zámrsku (SOA v Zámrsku), Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli (SOKA Svitavy). Inventář tohoto fondu zpracoval v roce 1961 Jindřich Růžička.
- 6 MARUŠAN, František. *Augustin Šenkýř*. Příspěvek k dějinám hudby XVIII. století.
- 7 Číslo tematického katalogu děl P. Augustina Schenkirže od Františka Marušana. Katalog je součástí Marušanovy dizertační práce, viz poznámka č. 6.
- 8 Číslo tematického katalogu děl P. Augustina Schenkirže od Jiřího Mikuláše dtto. Katalog je součástí monografie o životě a díle P. A. Schenkirže. MIKULÁŠ, Jiří. *P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): Život a dílo. P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797)*.
- 9 Dva barokní tympány z 18. století (průměr 61 cm, výška 47 cm), tři dochované dřevěné paličky k tympánům z 18. století (délka jednotlivých paliček: 35,5 cm; 33,5 cm; 34 cm) a tři nátrubky (náustky) pro lesní rohy, 18. století (rozměry jednotlivých nátrubků: 6,3 x 2,2 cm; 6,8 x 2,8 cm; 6,5 x 2,5 cm).
- 10 Nazývá se též „štipce“. Kovový nástroj podobný nůžkám, kterým se zastřihává knot (viz německy Dochtschere).
- 11 „*Inventarž Czo se Musikalnich in Strumentu Włynachazý | ... | Swiznuw Czo potrziebugaw w Adwenté pro Swiczky – 5 | puzlycht pro Vtirani Swiczek – 1*“ Římskokatolická farnost, proboštství v Litomyšli, depozit in: SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, inv. č. 352.

20. století. Sbíрка je seřazena podle druhů chrámových kompozic do následujících oddílů: Requiem, Veni Sancte, Te Deum, Beata Virgine Maria, Různé (Varia), Árie, Litanie, Roráty, Libera, Vesperae, Graduale, Offertoria, Motetta, Mše. Každý druh je číslován samostatně (např. Requiem 1–12). Jednotlivá čísla jsou napsána na titulní straně hudebniny červenou pastelkou.¹² K většině takto vzniklých seskupení jsou dochovány původní lístky z tvrdého papíru s druhovým názvem, např. „*Requiem* [psáno tužkou] | 1–12 [psáno červenou pastelkou]“, vyčnívající z první hudebniny a sloužící jako záložka mezi jednotlivými oddíly.¹³

Podstatnou část sbírky pořídili či opsali tamní ředitelé kůru – kantoři za pomoci subkantorů (poučitelů) a zaměstnanců kůru. Díky školním fasím, dochovaným v Národním archivu, známe personální zajištění kůru litomyšlského chrámu Povýšení sv. Kříže v druhé polovině 18. století.¹⁴ V roce 1765 to byli: **kantor** (Joannes Rissan), **subkantor** (Joannes Stibor), **cori adjunctus** (Antonius Skrzivanek), **organista** (Joseph Kopecky).¹⁵ Tento stav dokládá následující přípis na titulní straně opisu mše od Lohelia Oehlschlägela: „*Joannes Rissan*¹⁶ | *p: t Cantor* | *Josep: Kopetzky* | *Joan Stibor* | *Tho: Skrzivanek* | *Anton: Skrzivanek*.“¹⁷ V tomto případě měl na pořízení opisu zásluhu také hudební skladatel Thomas F. Skrzivanek. K 15. březnu 1778 provoz kůru zajišťovali: **kantor, subkantor, 2 Chori adjunctis, organista**.¹⁸

Nejstarší datovanou hudebninou je fragment kompozice *Cantio* od Hatasse. Tuto chrámovou skladbu, zhudebnující český text, opsál v roce 1731 kantor Philipp Tureček. Je dochován pouze hlas Organo v rozsahu dvou listů papíru. První stranu tohoto hlasu

12 Na většině titulních listů je dochováno větší množství původních signatur pořízených v různé době. Jsou psány rozličnými psacími potřebami (např. inkoustem, tužkou, modrou pastelkou). Některé z těchto původních signatur se vztahují k dobovým inventářům hudebnin z 19. století.

13 Dochovány jsou tyto lístky pořízené zřejmě kolem roku 1900: „*Requiem* | 1–12“; „*Veni Sancte* | 1–5.“; „*Te Deum*. | 1–8“; „*Různé*. | 1–5“; „*Arie* –. | 1–21.“; „*Litanie*. | 1–27.“; „*Libera*. | 1–4“; „*Vesperae*. | 1–19.“; „*Graduale* | 1.–26.“; „*Offertorium*. | 1–55“; „*Motetta* | 1–47.“ „*Mše* | 23–39.“; „*Mše* | 69–87“. Tyto lístky byly pořízené pravděpodobně v době posledního uspořádání sbírky na počátku 20. století.

14 „*Jak bylo obvyklé v 18. století, existovala vazba mezi školou a chrámem. Učitelé konali službu ve škole i v chrámu a při některých duchovních obřadech mimo kostel. Škola a kůr se považovaly za dvě natolik blízké výchovné a vzdělávací složky, že se personál pro ně v úředních dokumentech vykazoval najednou.*“ KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerptce (koncept dizertace, nesvázaný strojopis s četnými rukopisnými dodatky, škrty a podklady), II. ŠKOLA, CHRÁM A LIDÉ 1. Na dívčí škole, s. 2.

15 Národní archiv (NA), Archiv pražského arcibiskupství, sign. B 39/2. *Fassiones presentum ludi-rectorum confectae a. 1765*. Viz HANZAL, Josef. Čeští kantoři a varhaníci v roce 1765, s. 489. Též KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerptce (koncept dizertace, nesvázaný strojopis s četnými rukopisnými dodatky, škrty a podklady), II. ŠKOLA, CHRÁM A LIDÉ 1. Na dívčí škole, s. 2. Dle Kapusty patřily zdejší instituce (tj. dívčí škola a chrám Povýšení sv. Kříže) k vůbec nejlépe vybaveným v Čechách.

16 J. Rissan byl ve zmíněné fasi z roku 1765 uveden mezi kantory, u nichž bylo oceněno jejich hudební působení. Viz HANZAL, Josef. Čeští kantoři a varhaníci v roce 1765, s. 482.

17 CZ-LLk / M 64. Jde o nedatovaný opis pocházející zřejmě z poloviny 60. let 18. století. Vzhledem k tomu, že se na jeho vzniku podílel také varhaník J. Kopecky, musela být tato hudebnina pořízena před jeho úmrtím, tj. před 11. 4. 1775. Hudebnina také dokládá pravdivost údajů ve fasi z roku 1765, kde je u kantora, subkantora, cori adjuncta i varhaníka v kolonce potřebnost kantora uvedeno *zvl. pro potřeby kostela*.

18 NA, České gubernium, Školní fase, ČG-ŠF 1, kart. 8 (1778). U jednotlivých funkcí jsou uvedeny povinnosti i odměny za ně, nejsou však zaznamenána jména personálu.

tvorí titulní strana s následujícím textem, sloužícím zároveň jako chronogram: „*Litt: J. | Cantlo pro AnIMabVs In PVrgatorlo | AVthorls Generosl D: Hatass eXC C: | Cant: 2 | Alto | Hautbois Solo | Violini. 2. | Philippi Tureczek.*“¹⁹ Ve varhanním partu jsou poznamenány úryvky zpívaného textu: „*Smilugte se nademnau*“ (takt 7); „*aspon wý*“ (takt 23); „*Nebo Ruka*“ (takt 40).

Velmi hodnotný je soubor 25 většinou datovaných opisů pořízených v 60. letech 18. století kantorem Rissanem. Ze skladatelů je v této kolekci hudebnin zastoupen nejvíce Franz Xaver Brixi (desetkrát). Dále jsou zde opisy skladeb Booga, Caldary, Jemelicha R. P., Haydna, Laubeho, Lohelia, Loose, Partsche, Zechnera. Většinu opisů Rissan vyhotovil ve spolupráci se subkantorem Stiborem, pomocníkem na kůru (cori adjunktem) Antoniem Skrživankem. Výjimečně se na opisování z této doby také podíleli varhaník Joseph Kopeczky, Fr. Rohliczek či skladatel Thomas Skrživanek.

Zcela náhodný není výskyt opisů děl jednoho z nejvýznamnějších piaristických skladatelů P. Simona Kalouse a S. Bartholomea (1715–1786). Kalous byl v letech 1769–1772 vicerektorem a ředitelem kůru u litomyšlských piaristů.²⁰ Dva ze zde dochovaných opisů Kalousových chrámových děl pořídil v letech 1770 a 1771 pro kostel Povýšení sv. Kříže budoucí ředitel kůru J. E. Stibor, tedy přímo v době Kalousova působení v Litomyšli.²¹

Vzácně máme ve sbírce dochovány opisy chrámových děl opsané či pořízené tamními varhaníky. Joseph Kopeczky († 1775) opsal mši od Antona Laubeho.²² Z první třetiny 19. století pocházejí opisy jednoho offertoria²³ a tří mší²⁴ od Antonia Geo. Woytischka († 1843).

Velké množství hudebnin opsal či pořídil mezi lety 1819–1852 tamní ředitel kůru Jakob Zajjc. Najdeme zde například chrámové skladby Josepha Leopolda Eyblera (1765–1846), Johanna Michaela Haydna (1737–1806), Vinzenze Maschka (1755–1831), Josepha Preindla (1756–1823), Johanna Baptisty Schiedermayera (1779–1840). Přibližně ve stejné době pořizoval opisy chrámových děl tehdejší kaplan při chrámu Povýšení sv. Kříže Karel Horský (1792–1857).²⁵ Například počátkem roku 1826 opsal mši Josepha Haydna.²⁶ V horní části titulního listu hudebniny je připsáno: „*Pro Choro Litomischliensi | procuravit Carolus Horsky Cap 8 zl 50 x*“; a také pozdější připsání o provozování díla z 60. a 70. let 19. století, dokládající dlouhodobou oblibu tohoto skladatele

19 CZ-LLk / Mo 25c.

20 BARTŮŠEK, Václav. Výročí 300 let od narození hudebního skladatele Václava Simona Kalouse pohledem dobových pramenů i vlastních žáků, s. 75. SKŘIVÁNEK, Milan. O hudbě na litomyšlských školách v 17. a 18. století, s. 203.

21 P. Simon Kalous a S. Bartholomeo: *Litaniae Lauretanae*, hlasy. Opis J. E. Stibora z roku 1770. CZ-LLk / L 9. P. Simon Kalous a S. Bartholomeo: *Kyrie & Gloria*, hlasy. Opis tohoto díla pořídil 6. července 1771 J. E. Stibor. CZ-LLk / M 95. (Pozn. jako Kalous též Ottobeuren, Benediktine-rabteř, Bibliothek (D-OB) / MO 796; RISM ID no.: 450008331.) J. E. Stibor byl absolventem litomyšlského gymnázia (studoval zde v letech 1757–1760, 1762, 1764–1766). Nemůžeme tedy vyloučit osobní kontakty Stibora s litomyšlskými piaristy.

22 Anton Laube (1718–1784): *Miſſa S: Francisci Seraphici*, hlasy. CZ-LLk / M 63.

23 John: *Offertorium in Es*, opis „Anto: Gro: Woytischek.“ 22. 7. 1803. CZ-LLk / O19.

24 Joseph Haydn (1732–1809): *Grande Miſſa*, opis „Anton: geo:[!] Woytischek.“ 20. 12. 1804. CZ-LLk / M 28. Fr. Starke: *Messe in G*, opis. Na konci hlasu Violon je připsáno: „*Die 8tn 8bs. Ao: 1823 | Ant: Woytischek*“. CZ-LLk / M 115. Cajet: Vogl: *Missa in G. #.*, opis „Ant: geo: Woytischek“ 5. 3. 1803. CZ-LLk / M 126.

25 O životě a díle K. Horského viz KAPUSTA, Jan. Zrození obrozence. (K buditelemu portrétu litomyšlského kněze Karla Horského.)

26 Joseph Haydn (1732–1809): *Messe in B dur* (Missa S^a Bernardi von Offida „Heiligmesse“; Hob. XXII:10), hlasy. Opis kaplana Karla Horského z 2. února 1826. CZ-LLk / M 31.

v Litomyšli.²⁷ Svědectví o několikerém provozování v 70. a 80. letech 19. století obsahuje také Horským pořízené *Requiem in Es* Johanna Augusta Witaska (1770–1839) z roku 1825²⁸, s cenným záznamem o konání zádušní mše za Bedřicha Smetanu († 12. 5. 1884) v litomyšlském chrámu Povýšení sv. Kříže dne 27. května 1884: „27./5. 84. za Smetanu“ (hlas Violino II).²⁹

Několik hudebnin bylo kůru kostela darováno. Částečný autograf slavnostní mše významného pražského skladatele Albina Maschka (1804–1878) byl roku 1871 věnován chrámu Povýšení sv. Kříže v Litomyšli od obce města Litomyšle.³⁰ Na druhé straně tisku X. slavnostní mše B dur Václava Emanuela Horáka (1800–1871) je následující přípis: „Věnováno děkanskému chrámu Páně v Litomyšli. | od slečen: [pozdější přípis F. S. Kopeckého] | Marie Kulesová Jindřiška Kopecká, Anna Pospíchalová Gabriela Erbanová. [podpisy slečen] | František S. Kopecký varhaník a p: říd: kůru: 18 10/6 77. [podpis F. S. Kopeckého]“.³¹

Ve sbírce se nalézají také hudebniny původně náležející do jiných soukromých či chrámových sbírek z jiných měst či obcí, například z Chrudimi³², Ústí nad Orlicí³³. Nesmírně cenné jsou dvě hudebniny prokazatelně pocházející z emauzského kláštera v Praze, neboť notový archiv tohoto kláštera je již mnoho let nezvěstný. Jedná se o autograf a opis skladeb Ignaze Nitsche. Z textu na titulní straně autografních hlasů kompozice *Veni Sancte Spiritus* vyplývá, že skladbu Nitsch zkomponoval v roce 1771 k primici emauzského mnicha P. Bernarda Rosche OSB (1742–1779).³⁴ Opis hlasů Nitscheho Offertoria „In te speravi“ pořídil a vlastnil emauzský profess P. Bernard.³⁵ Na titulní straně této hudebniny je přípis: „Ad usum | Patris Bernardi | in Em[m]jaus professi m pria“. Tímto Paterem Bernardem nemůže být nikdo jiný než P. Bernard

27 „An St. Trinit. Feste 1863 | St Antoni 1863 | 16 Oct 1870 | 1. Juni SS Pentecosten 1873“.

28 CZ-LLk / R 8. Přípisy o provedeních jsou na titulní straně a na partech Violino I, Violino II. Například 7. 7. 1875 byla v litomyšlském chrámu Povýšení sv. Kříže konána zádušní mše za císaře Ferdinanda I. Dobrotivého († 29. 6. 1775). V květnu 1884 zde byla sloužena zádušní mše za císařovnu Marii Annu Karolinu Piu Savojskou († 4. 5. 1884), vdovu po císaři Ferdinandu I. Dobrotivém.

29 B. Smetana byl na sklonku života v Litomyšli znám a těšil se velké vážnosti. O vřelém přijetí B. Smetany občany Litomyšle při poslední návštěvě jeho rodného města 18. – 20. září 1880 viz MOJŽÍŠOVÁ, Olga, Radmila HABÁNOVÁ, Hana KLIMEŠOVÁ a Jan PIKNA. *Bedřich Smetana na cestě z Litomyšle*, s. 53–54.

30 Albin Maschek (1804–1878): *Missa solemnis in B*, částečný autograf, hlasy. CZ-LLk / M 67.

31 Václav Emanuel Horák (1800–1871): *X. Missa solennis in B*. Tisk: Pragae, Em. Starý et co. CZ-LLk / M 50.

32 Joseph Haydn: [Missa]. Razítko: „MĚSTSKÁ RADA CHRUDIMSKÁ“ a věnování Jana Andrla chrudimskému kostelu. CZ-LLk / M 39.

33 Righini: *Aria*. V dolní části titulního listu je přípis: „Daroval ku chrámu Páně v Litomyšli Fr: Stehno [m. p.] | z Oustí nad Orlicí, právník, r. 1851“. CZ-LLk / A 12.

34 CZ-LLk / VSS 2. Přepis textu z původní titulní strany: „Veni Sancte Spiritus | a | Soprano, Alto, Tenore, Basso | Violini 2° | Trombe 2° in D. | Oboè 2° | Viola | e | Fondamento | Scriptum, et dedicatum | Multum Reverendo, Religioso, ac | Doctissimo Dom: Patri Bernardo Rosche | Ord: Sancti Benedicti in Em[m]jaus professo ex: | Primitias DEO offerenti | Die 1° Aprilis A^o 1771. | ab indignissimo music: | Ignatio Nitsch.“

35 CZ-LLk / O 29. Přepis textu z původní titulní strany: „Offertorium. | a. | Canto. Alto. | Tenore. Basso. | Violino = Primo. | Violino = Secundo. | Alto Viola Oblig: | con. | Organo. | Authore D[omi]no Ignatio Nitsch. | Ad usum | Patris Bernardi | in Em[m]jaus professi m pria“

Rosche.³⁶ Díky této skutečnosti víme, že opis Nitscheho kompozice musel být pořízen před 22. březnem 1779. Do Litomyšle se hudebnina dostala z Ústí nad Orlicí. Tento dobový opis totiž dříve vlastnil kantor Joannes Jahoda (1747–1824)³⁷, od roku 1799 ředitel kůru v Ústí nad Orlicí, což dokládá jeho poznámka na druhé – mladší titulní straně: „*Ex rebus I Domini Jahoda I in Austa R: Chori*“.

Ve sbírce hudebnin proboštského kostela je také dochován jeden dopis adresovaný významnému litomyšlskému kantorovi a varhaníkovi Josefovi Luňáčkovi (1845–1908).³⁸ Jde o dopis od jistého učitele Jana Húdka odeslaný 2.10.1888 z Volyně: „*2/10 88. | Milý příteli! | napište mi laskavě – jak stojí | moje záležitost – co pozorujete | v jednání dalším o škole? , jsou tam | ti dva dilovedoucí? co se soudí | o mém odchodu? | Jsem jak náleží v bryndě. – Zde | již místa nedostanu, neboť | několik přátel pracuje silně | proti mně – neboť žadatelů je | množství a „nový“ má něco zajíma- | vého do sebe! | Přijdu-li o toto a Litomyšel | nedostanu, pak, sud' Bůh co si | počnu! Váš oddaný | Jan Húdek | poručení velect. paní | od nás obou.*“ Dále je zde dochován Luňáčkův opis *Sborů ku pašijím 1888*.³⁹

Nesmírně cenné informace o sbírce hudebnin kostela Povýšení sv. Kříže poskytují dobové inventáře deponované v Státním oblastním archivu v Zámrsku, Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. Nejstarší informace o muzikáliích nalezneme v chrámových inventářích ze 17. a 18. století. Potvrzují existenci dnes již nedochovaných hudebnin – v inventáři z roku 1667 se jedná o tyto ve sbírce nedochované hudebniny: *Gradual Latinsky* (1 kus); *Antyfonarz* (1 kus); *Psalterium Latinsky* (1 kus); *Cantiones Ssacrae Michnowy w Modrym Papiru* (9 kusů); *Michnowy w Modrym Papiru* (14 kusů).⁴⁰ Jedinou dochovanou položkou uvedenou v tomto inventáři je graduál „pánův literátův“ (*Panuw Lyteratuw od Starodawna se nachzy ... Gradual*)⁴¹. Z inventáře z roku 1708 jsou nedochované tyto prameny: *Graduale* (1 kus), *Psalterium* (1 kus), *Antifonarium*

36 Ve druhé polovině 18. a počátkem 19. století byl jediným Bernardem v Emauzích pouze P. Rosche. Posledním nositelem tohoto řádového jména před P. Roschem byl P. Reczin (1677–1759). Viz *Seznam mnichů v klášteře v Emauzích 1348–1880*.

37 Štědroň, Bohumír. Jahoda, Jan Nepomuk. In: Čermušák, Gracian, Bohumír Štědroň, Nováček, Zdenko (edd.). *Československý hudební slovník osob a institucí*, s. 554.

38 Josef Luňáček (27. 12. 1845 Ústí nad Orlicí – 19. 1. 1908 Litomyšl) byl prý vznětlivé povahy a dobrý varhaník, ale vždy popletl liturgický pořádek. „*Hrál, kde neměl, a nehrál, kde měl... Svou stálou hrou na harmoniu byl by Šmilovského, nad nímž bydlil v domě čp. 129 na dolní podsíni, připravil... o rozum, takže se raději vystěhoval*“. *Důkladně a tvůrčím způsobem promýšlel didaktické problémy, ke stáru oslepl*. SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl 1259–2009 město kultury a vzdělávání*, s. 249.

39 CZ-LLk / Var 3.

40 *Inventarż wssech zadussnich | wieczi Kostela Swateho Krzize w mieste | Lithomissly. | Letha Pane 1667 dne 24 Mage Przi Przitom | nosti Dustogneho a Welebneho Knéze Jakuba Fran= | tiska Fortelidesa, Stolicze S: Aposstelské Prothono= | tariusa Wkragi Chrudimskem Vicaria Foranea, | a Diekana Lithomisslskeho Tez Pana Jana Felixa | Konori, Jana Strnisste narzizenich Kostelnikuw, a | Pana Waczlawu Brauczka Zwonika toho czasu | gsau wnowé wsseckni wieczi zInventowane Kostela | Sho. Krzize gak nasleduge*. Římskokatolická farnost, proboštvství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, fond Děkaný úřad, inv. č. 351; folio 4b–5a).

41 Graduál literátského sboru z let 1561–1563 je součástí sbírek Regionálního muzea v Litomyšli, inv. č. R-203. Jeho popis je dostupný na adrese: <http://sbirky.rml.cz/knihovna.php?text=gradu-%C3%A1&akce=detail&filtr=global&id=13175&poradi=1>.

(1 kus), *Breviarium* (1 kus), *Kancional Český* (1 kus).⁴² Do tohoto inventáře je vepsán dodatečný zajímavý přípis z roku 1732 kantora Philipa Turečka o jeho dvacetileté kantorské službě v Litomyšli a o vděčnosti vůči knězi, který za zádušní služby kantorovy manželky nic nepožadoval, a proto se Tureček rozhodl věnovat kostelu dvě waldhorny. „*Letha Paně 1732. dne 1. Maji, na den S:S: Aposstoluw Philipa, | à Jakuba, ga Philip Tureček p. t. dnessniho dne 20. Let Kantor | Lytomyslsky, dagicze sobě, za me vlastni Penize Par Nowych Walthornu | w Lytomysly dělati, aby se mohla Musika s Walthormani produ., | „,cirowati, neb Zadussi swych vlastnich nikdy nemělo, tehdy Poněwadž | Welebny [?...?] Msti Pan Děkan /:Titulus:/ Adamus Sigismundus | Adamus Nachodsky z Neūdorfu w Prziczině Pohrżbu mé Neb: Pani | Manželky Rosiny, genž 8 Aprilis. 1732. w Panu usnula, a | w Dito pochowana Discretě procedirowal, tak že sem Zadussi | gak do Zwonění, tak od Swětél při konanem Reqviem nicz nedal | à odemně žádano nebylo, tehdy z ohledu à na wyhrazení toho wsseho | těch Par Nowych ex. F Walthornu chramu Paně dobrowolně | darugi à offerirugi. Stau wssak obwzlaszni Wegminkau, kdyby | Sskolni Slaużiczzy Musicanti kdykolywég, bud na Swadby, neb | k czemukolyw ginemu takowe potrzebowały, aby wolně sobě | takowe wzyti bez bez wssi Pržekažky mohly, wssak aby żadna | sskoda se na nich necžinila, Pozor datí powinni budau.*“⁴³ Zásadní informace o dochovaných hudebninách přináší kostelní inventář pořízený po velkém požáru z 8. září 1775. Inventář byl dokončen 4. listopadu 1783. Na kůru byly tehdy následující hudebniny: *Msse I. Classis* (40 kusů); *Msse II. Classis* (46 kusů); *Msse III. Classis* (30 kusů); *Msse pastorální* (7 kusů); *Offertoria* (70 kusů); *Nesspory* (26 kusů); *Symphoniae* (20 kusů); *Hymni* (23 kusů); *Antiphony* po Litanygich neb *Nessporach* (76); *Te Deum laudamus* (9 kusů); *Litaniae O P. Ježíssi* (8 kusů); *Litaniae O Panně Marigi* (50 kusů); *Litaniae O Sw. Janu Nep.* (6 kusů); *Litaniae o Wssech Swatých* (1 kus); *Ariae* (60 kusů); *Requiem* (15 kusů), *Libera* (5 kusů); *Brewiaře starý* (2 kusy); *Antiphonař* (1 kus); *Directař* (1 kus).⁴⁴ Celkem bylo v roce 1783 na kůru 467 hudebnin⁴⁵, z nichž je do dnešní doby dochováno necelých 10 %. V první polovině 19. století byly sepsány čtyři hudební

42 *Inwentarz | Weczy Zadussnich gak w Chramu | Panie Farnim, pod. Tytulem Powyssenj | S^o. Kr- žiže; tak taky w Domie Diekan=| stwi se nachazegicznych Vcziněn z Narżize= | ni Vrozeneho Dustegnie=Welebneho, Wysocze= | vczeneho Pana Sigmundda Adama Nachodskyho | z Ne- udorfu, SS: Theologiae Baccalarže, obogich | Praw Candidata, ten czas Diekana Miasta Ly- thomyssle; tež Vrozeneho a Opatrneho | Pana Jana Carla Helbika vz^o. W. H: M: Plnomocznika. | Letha Panie 1708. Dne., 1., Juný. | Za Kostelnikuw., | Slowutne Pocztiwosti | P. Lukasse Wacha, | a P: Jozeffa Prontze | Miesstianuw zdegssých | Miasta Lýchomyssle. Římskokatolická farnost, probošství v Litomyšli (deposit in SOAv Zámrsku, SOKa Svitavy, fond Děkaný úřad, inv. č. 352; folio 4b–5a).*

43 Římskokatolická farnost, probošství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOKa Svitavy, fond Děkaný úřad, inv. č. 352; folio 23a).

44 *Inwentarż | Węcy zadussnich w Chramu Paně Děkanskym | pod Tytulem | Powyssenj Sw. Křiže se nachazegicznych | po wielikym Padu Ohně Dne 8.. Měsyce Zarj | Roku 1775., wznikloho wci- něn | Z Nařizenj | Dustogně Welebneho a Wjšoce Včeneho Pana | Wogtęcha Tichyho, Pjsma Sw. Bakkalaře | ten Czas Děkana Města Litomyssle | a skrze Dil Krage Chrudimskeho Vicaria foranea | tež | Vrozeneho a Statečneho Wladyky Pana Pana | Swobody Panstwj Litomyškeho ten Czas | zřjzeneho Wrchniho, | Za Kostelniku: | Slowutne Pocztiwosti Pana Waczlawa Frimmla | Vice – Primatora Města Litomyssle, | a | Pana Karla Hradeckýho Sirotčiho a | Měsstiana Města Litomyssle. Římskokatolická farnost, probošství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOKa Svitavy, fond Děkaný úřad, inv. č. 352; folio 50b–51a).*

45 Tedy o několik desítek hudebnin více než čítá dnes dochovaná sbírka obsahující hudebniny z 18. a celého 19. století!

inventáře obsahující kromě hudebních nástrojů již podrobnější soupisy hudebnin s uvedením jména autora a názvu. V posledním z těchto inventářů je uvedeno i nástrojové obsazení.⁴⁶ Inventář z roku 1824 přináší zajímavou informaci o trojím provedení Haydnova oratoria *Stvoření* [Hob. XXI:2] v Litomyšli. „*Den Schöpfung v.[on] Jos: Haydn in ganzer vollständiger Musik sammt Partitur in 2 Theilen mit 25 Stimmen meistens von mir abgeschrieben dem Chore zum Andenken, daß in Leutomischel dreymal aufgeführt wurde, und zwar mit guten Erfolg.*“ (*Stvoření* od Jos. Haydna v úplné kompletní hudbě, partitura ve dvou dílech s 25 hlasy mnou opsanými pro kůr na paměť, že v Litomyšli bylo provedeno třikrát a s dobrým úspěchem.)⁴⁷ Podrobný rozbor a přepis těchto hudebních inventářů bude uveden v připravovaném tematickém katalogu. Již při předběžném studiu jediného datovaného inventáře z roku 1824 je zřejmé, že se mnohé hudebniny v něm uvedené nedochovaly. Díky zmíněným inventářům tedy lze učinit závěr, že se sbírka hudebnin proboštského kostela zachovala jen z části.

3 Kantoři a ředitelé kůru, subkantoři, varhaníci

Na základě studia hudebnin, dobových pramenů – především školních fasí dochovaných v Národním archivu, litomyšlských kostelních inventářů a církevních matrik – je možné předložit první částečný soupis litomyšlských kantorů-ředitelů kůru, subkantorů (podučitelů) a varhaníků působících v proboštském (dříve děkanském) chrámu Povýšení sv. Kříže v 18. a 19. století.

3.1 Kantoři a ředitelé kůru

Bernard Jawurek (* 9. 4. 1666 Litomyšl, Zaháj⁴⁸ – † 21. 11. 1702 Litomyšl⁴⁹)
Ve funkci kantora zemřel 21. 11. 1702.

-
- 46 *Inventarium | der | zu der Stadt Leitomischler Decanal | Kirche Erhöhung des heiligen Kreuzes | gehörigen Instrumenten Musikalien | nebst einigen musikalischen Requisiten*. Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. č. 353[a]; folio 1–6). *Beilag A. | Chor | Inventarium | und besonders. | der | zu der Stadt Leitomischler Decanal = | Kirche Erhöhung des heiligen Kreuzes | gehörigen Musikalien und Instrumenten | nebst einigen musikalischen Requisiten*. Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. číslo 353[b]; folio 7–14). *Inventarium | Der der Stadt Leutomischler Decanal = Kirche Erhöhung des Heil: Kreuzes gehörigen Musikalien | und Instrumenten nebst einigen musikalischen Requisiten. | Musicalien. ... Leutomischler. Dechantey 11ten | Nov: 1824. | Ant Worel | Dechant | bei: Vikär |Karl Horsky m. p. | Kapellan daselbst | und Director Chori |Jakob Zagjc m. p. | Regens Chori [.]* Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. č. 353[c]; folio 15–20). *Inventarium | der | zu der Stadt Leitomischler Decanal Kirche | Erhöhung des heiligen Kreuzes gehörigen | Instrumenten, Musikalien nebst einigen | musikalischen Requisiten*. Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. č. 353[d]; folio 21–26).
- 47 Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. č. 353 [c]; folio 16b). Též viz KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, II. ŠKOLA, CHRÁM A LIDÉ. 2. Hudba v chrámu a veřejnost, s. 9.
- 48 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1661–1695, sign. 1296, s. 63.
- 49 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1676–1716, sign. 1323, s. 286.

Petrus Andreus Kržíž [psán též Petr Ondržeg Kržíž] († 1. 5. 1709 Litomyšl⁵⁰)
Ve funkci kantora zemřel 1. 5. 1709.

Philip Tureczek (*? – †?)

Ve funkci patrně od 1. 5. 1712, kantorem ještě 1. 5. 1732.⁵¹

Tomass Woborzyl (* kol. 1694 – † 16. 5. 1742 Litomyšl⁵²)

Ve funkci prokazatelně v období 12. 7. 1739⁵³ – 26. 12. 1740.⁵⁴

Waclaw Sslakwerdt [někdy též psán Sslakwirdt, Sslakowirdt, Schlakwerdt, Schlakowerdt]
(* kol. 1702 Praha? – † 3. 5. 1756 Litomyšl⁵⁵)

Ve funkci prokazatelně v období 25. 6. 1742⁵⁶ – 7. 5. 1745.⁵⁷ Doklady k 28. 2. 1744.⁵⁸

Johann Rohliczek (* kol. 1702 Častolovice? – † 20. 4. 1762 Litomyšl⁵⁹)

Ve funkci kantora zemřel 20. 4. 1762.

Johann Rissan (* kol. 1727 Luže – † 12. 10. 1791 Litomyšl⁶⁰)

Ve funkci prokazatelně v období říjen 1762⁶¹ až do své smrti 12. října 1791. Doklady k 1765⁶² a k 23. 6. 1772.⁶³

Joannes Nepomuk, Euphronius Stibor [junior] (* 7. 5. 1745 Litomyšl⁶⁴ – † 26. 1. 1819 Litomyšl⁶⁵)

V letech 1757–1760, 1762, 1764–1766 studoval na litomyšlském piaristickém gymnáziu.⁶⁶

50 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1676–1716, sign. 1323, s. 346.

51 *Inwentarz | Wiczy Zadusnych gak w Chramu | Panie Farnim, pod. Tytulem Powysssenj | S^o Kržíže; tak taky w Domie Diekan=| stwi se nachazegicznych Vcziněn z Naržíze= | ni Vrozeneho Dustegnie=Welebneho, Wysocze= | vczeného Pana Sigmundda Adama Nachodskyho | z Neudorfu, SS: Theologiae Baccalarže, obogich | Praw Candidata, ten cžas Diekana Miasta Lythomyssle; tež Vrozeneho a Opatrneho | Pana Jana Carla Helbika vz^o. W. H: M: Plnomocznika. | Letha Panie 1708. Dne., 1., Juný. | Za Kostelnikuw., | Slowutne Pocztiwosti | P. Lukasse Wacha, | a P: Jozeffa Prontze | Miesstianuw zdegssých | Miasta Lythomyssle. Římskokatolická farnost, proboštvství v Litomyšli (deposit in SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, fond Děkanský úřad, inv. č. 352; folio 23a).*

52 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1737–1758, sign. 1325, s. 221.

53 Kmotrem při křtu Ignatia Stibora. SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1735–1763, sign. 1300, s. 154.

54 Kmotrem při křtu Johany Stiborové. SOA v Zámrsku, tamtéž, s. 197.

55 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1737–1758, sign. 1325, s. 599.

56 Viz pozn. 53, s. 242.

57 Kmotrem při křtu Jana Stibora [jun.], pozdějšího regenschorího. SOA v Zámrsku, viz poznámka 56, s. 330.

58 Kmotrem při křtu Josefa Stibora. SOA v Zámrsku, tamtéž, s. 295.

59 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1759–1784, sign. 1326, s. 67.

60 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1784–1795, sign. 1327, s. 95.

61 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1761–1784, sign. 1317, s. 22.

62 NA, Archiv pražského arcibiskupství, sign. B 39/2. *Fassiones presentum ludirectorum confectione a. 1765.* Viz HANZAL, Josef. Čeští kantorí a varhaníci v roce 1765. S. 489.

63 „*Joannes Rissan Schulmeister [m. p.]*“ NA, České gubernium, Školní fase, ČG-ŠF 1, kart. 2 (1772).

64 Viz pozn. 53, s. 330.

65 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1796–1819, sign. 1328, s. 237.

66 1. *Calculi minorum Parvistarum*. [Anno 1757], 2. *Calculi Rudimentistarum Anno 1758*, 3. *Calculi Principistarum* [A. 1759], 4. *Calculi Grammatistarum* [A 1760.], 5. *Calculi Syntaxistarum* [1762]. *Calculi Poëtarum* [Anno 1764 pro Anno 1765], *Calculi Rhetorum*. [A. 1765–1766]. SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Třídní výkazy 1750–1796, kniha č. 111.

Regenschori již 1791–1819. Doklady k 16. 12. 1799 a 1806.⁶⁷ Učil již od roku 1778, ale nevíme, zda byl kantorem.⁶⁸

Jakob Zagjc (* 4. 5. 1784 Vlašim⁶⁹ – † 2. 6. 1857 Litomyšl⁷⁰)

Funkci zastával v letech 1819–1852, kdy odešel do důchodu.

Franz Wohlang [též František Wohlang, Vohlang] (* 1805⁷¹ – † 13. 5. 1875 Litomyšl⁷²)

Ve funkci prokazatelně v období 1863⁷³–1875. V den jeho smrti (krátce před smrtí) a týden po jeho smrti byla za něho provedena dvě requiem, jak dokládají zápisy na hudebninách kostelní sbírky.⁷⁴

František S. Kopecký (* 4. 6. 1815 Hořeňoves u Hradce Králové – † 11. 5. 1889 Litomyšl)⁷⁵

Ve funkci prokazatelně 1877⁷⁶. Je dochován hudební archiv kantora F. Kopeckého. Tento pozůstalostní fond je uložen v Regionálním muzeu v Litomyšli pod př. č. 18/1963. V roce 1963 jej věnoval muzeu manžel učitelovy vnučky Josef Jireček z Turnova.⁷⁷

3.2 Subkantoři (podučitelé)

Johann Rohliczek (* kol. 1702 – † 20. 4. 1762)

Ve funkci prokazatelně 1728.⁷⁸

---

67 „Johann Nep. Stibor Lehrer.“ NA, České gubernium, Školní fase, ČG-ŠF 2, kniha 7 (1799). „Joh: Stibor“ NA, České gubernium, Školní fase, ČG-ŠF 3, kart. 25 (1806).

68 „*ad 2um* Ob ein oder mehrere Schul= | leute alhier bereits angestellet sind? | 2do Einer ist Hier, Nammens Johann Stibor, der die Kinder normal= | mässig lehret, und Hinzu, laut pro=| ducirte Zeugnißes von der Par= | dubitzer Schul direction sub dato 6., Novemb: 776: für tüchtig befunden worden. |...| *b* Ob sie auch der deutschen Sprache | sowohl, als der Böhmischen | kündig sind? | *b* Der Johann Stibor ist ein gutter | utraqvist; der Schulgehülfe Hingegen P: Binno ist zwar mehr Böh= | misch als Deutsch, jedoch Sparent der= | selbe keine Mühe die deutsche Sprache wellkom[m]jen zu erlernen. |...| 15. 3. 1778.“ NA, České gubernium, Školní fase, ČG-ŠF 1, kart. 8 (1778).

69 SOA v Praze, Matrika narozených Vlašim 1748–1788, sign. Vlašim 06, s. 1 [následuje jako nové číslování po s. 323].

70 SOA v Zámrsku, Matrika zemělých Litomyšl 1852–1863, sign. 1332, s. 146.

71 KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerptce (koncept dizertace, nesvázaný strojopis s četnými rukopisnými dodatky, škrty a podklady), 3. Postavení učitelů v hudebním světě litomyšlských měšťanů, s. 5. SOA v Zámrsku, SOKa Svitavy, pořadové číslo 1147, EJ [evidenční jednotka] 1 karton, ukládací č. 38.

72 SOA v Zámrsku, Matrika zemělých Litomyšl 1864–1881, sign. 5411, s. 370.

73 Slavoj 15. 8. 1863, s. 86.

74 Requiem F dur (CZ-LLk / R 11) – na první straně hlasu Violino I této hudebniny je tužkou připsáno: „+ 13./5. [18]75 Wohlang | Před smrtí zpíváno“. Na zádušní mši za Wohlanga 20. 5. 1875 bylo provedeno Requiem Es dur od Witaska (CZ-LLk / R 8), což dokládají zápisy tužkou na titulní straně této hudebniny: „Za + Fr Wohlanga dne 20. května 1875“ a na hlasu Violino II „18 20/5 75 za p. Wohlanga“.

75 HELFERT, Vladimír. Kopecký František. In: ČERNUŠÁK, Gracian a Vladimír HELFERT (edd.). *Pazdírkův hudební slovník naučný: II. Část osobní. Svazek první. A–K*. S. 563.

76 Přípis na hudebnině CZ-LLk / M 50 „František S. Kopecký varhaník a p. řid: kůru 18 10/6 77“.

77 KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerptce, 4. Hudba jako sociální nezbytí, s. 1.

78 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1725–1736, sign. 1315, s. 71.

Joannes Stibor [senior] (* kol. 1708 Radnice? – † 22. 8. 1781 Litomyšl⁷⁹)

Ve funkci prokazatelně 1765.⁸⁰

Thomas Franciscus Skržívanek (* 27. 11. 1731 Litomyšl⁸¹ – † 18. 6. 1814 Litomyšl⁸²)

Ve funkci prokazatelně 25. 5. 1785.⁸³

3.3 Varhaníci

Leopold Kastner (* kol. 1696 Rokytnice? – † 19. 8. 1752 Litomyšl⁸⁴)

Ve funkci prokazatelně v období od 29. 5. 1724⁸⁵ až do své smrti 19. 8. 1752. Doklady k 24. 4. 1729.⁸⁶

Joseph Kopeczky (* 1728/29 Choceň – † 11. 4. 1775 Litomyšl⁸⁷)

Ve funkci prokazatelně v období od 1765⁸⁸ do 11. 4. 1775. Pravděpodobně však již od roku 1752, kdy umřel Kastner, neboť v roce 1753 už byl Kopeczky v Litomyšli (ženil se).

Thomas Franciscus Skržívanek (1731–1814)

Varhaníkem prokazatelně 1791⁸⁹, 1792⁹⁰, 1793⁹¹, 1796⁹², 1814⁹³.

---

79 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1759–1784, sign. 1326, s. 604.

80 NA, archiv pražského arcibiskupství, sign. B 39/2. Fassionis presentum ludirectorum confectionae a. 1765. Viz HANZAL, Josef. Čeští kantoři a varhaníci v roce 1765, s. 489.

81 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1728–1734, sign. 1299, s. 207.

82 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1796–1819, sign. 1328, s. 281.

83 V Litomyšli 25. května 1785 pokřtěn syn T. Skržívanek Frantisek Tomass Prokop. Bydliště Za Hradem čp. 29. Povolání otce: „Subcantor zdejší. Obyvatel za hradem.“ Matka Mariana, dcera Jana Lampla. SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1784–1791, sign. 1302, s. 7 (f. 228).

84 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1737–1758, sign. 1325, s. 494.

85 SOA v Zámrsku, Matrika narozených a oddaných Litomyšl 1691–1724, sign. 1297, s. 426.

86 Kmotrem při křtu Filipa Hornesta. SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1728–1734, sign. 1299, s. 61.

87 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1759–1784, sign. 1326, s. 424.

88 NA, Archiv pražského arcibiskupství, sign. B 39/2. Fassionis presentum ludirectorum confectionae a. 1765. Viz HANZAL, Josef. Čeští kantoři a varhaníci v roce 1765, s. 489.

89 V Litomyšli 25. února 1791 pokřtěna dcera T. Skržívanek Johanna. Bydliště Horní Předměstí čp. 167. Povolání otce: „Warhanjk. Obyvatel“. Matka Maria Anna, dcera Jana Lampla. Kmotrem byl Jan Stibor, měšťan a učitel dítek. SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1784–1791, sign. 1302, s. 171 (f. 375).

90 V Litomyšli 13. srpna 1792 zemřela dcera Frantisska, „dcera Tomasse Skržívanek Warhanika“, věk 5 let, příčina úmrtí – dušnost, adresa: Horní Předměstí čp. 167, pohřeb u Sv. Kříže (děkanský kostel). SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1784–1795, sign. 1327, s. 93–94 (f. 157). V Litomyšli 27. srpna 1792 se oženil Jan (*1771), syn „Tomasse Skržívanek Souseda a Spoluvarhanika“. Nevěstou byla Kateřina, dcera Františka Hrdličky, panského bednáře. Adresa Horní Předměstí čp. 167. Svědkem byl Jan Stibor, měšťan a učitel dítek. SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1784–1799, sign. 1318, s. 51 (f. 98).

91 V Litomyšli 4. listopadu 1793 pokřtěn syn T. Skržívanek Karel Frantisek. Bydliště Horní Předměstí čp. 167. Povolání otce: „Miesstan Warhanik w Litomissli“. Matka Maria Anna, dcera Jana Lampla, měšťan Litomyšle. Kmotrem byl Jan Stibor, měšťan a kantor. SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1791–1802, sign. 1303, s. 43 (f. 137).

92 Text na titulní straně skladby T. Skržívanek Jesu Redemptor, CZ-LLK / L 26: Aut: Skržívanek. p. t. Organista | 1796.

93 V Litomyšli 18. června 1814 zemřel Thomas Skržívanek, v matrice zemřelých titulován jako varhaník při zdejším chrámu Páně a obyvatel na Dolním Předměstí. SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1796–1819, sign. 1328, s. 281.

Antonius Georgius Woytischek [psán také Antonjn Wogtissek] († 8. 3. 1843 v Litomyšli)⁹⁴
 Jako Ant. Geo. Woytischek je podepsán na hudebninách CZ-LLk/ O 19 (1803),
 CZ-LLk/ M 126 (1803), CZ-LLk/ M 115 (8. 10. 1823), CZ-LLk/ M 28 (1804).

František S. Kopecký (1815–1889)

Varhaníkem a ředitelem kůru prokazatelně 1877.

4 Skladatelé

Součástí této sbírky jsou též autografy a opisy zajímavých unikátně dochovaných kompozic dosud neznámých skladatelů – místních varhaníků J. Kopeczkého, T. Skržívanka a ředitele kůru J. Zagjce.

4.1 Joseph Kopeczky (1728/29–1775)

Rodák z Chocně. Roku 1753 se přiznal do Litomyšle.⁹⁵ Zemřel v Litomyšli 11. 4. 1775. V úmrtní matrice titulován jako varhaník litomyšlského chrámu.⁹⁶ Máme dochována pouze jeho Responsoría k Temným hodinkám.⁹⁷

4.2 Thomas Franciscus Skržívanek (1731–1814)⁹⁸

Narozen v Litomyšli 27. 11. 1731.⁹⁹ Pochází z litomyšlského rodu Skržívaneků, jehož životní osudy byly minimálně od konce 17. století spojeny s litomyšlským Dolním Předměstím. Skladatelův otec Petr Skržívanek (nar. 1707) byl ševcem. Thomas Franciscus v rodné Litomyšli studoval gymnázium a filozofii. Prameny doloženo studium poetiky (1750)¹⁰⁰,

94 „Wogtissek Antonjn organista při zdegssim chramu Panie a obywatel w městě“. Věk zesnulého 89 let. SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1820–1852, sign. 1331, s. 321.

95 Dne 12. 11. 1753 se oženil s Rozalií Manczikovou. U ženicha pouze uvedeno, že je „z Chocně“. SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1737–1760, sign. 1316, s. 293.

96 V matrice úmrtí uveden jako litomyšlský varhaník („Organista Litomisch.“), věk 48 let, adresa bydliště Litomyšl čp. 186. Státní oblastní archiv v Zámrsku, sign. 1326, Matrika zemřelých Litomyšl 1759–1784, s. 424. Jeho manželka ho přežila – zemřela v Litomyšli 2. května 1795 ve věku 75 let v čp. 39. SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1784–1795, sign. 1327, s. 143.

97 Responsoría in D mol. Pro Die Mercurij. N°1. Für die Mittwoch. CZ-LLk / L 3. Responsoría in E mol. Pro Die Jovis. N°2. Für die Gründonnerstag. CZ-LLk / L 4. Responsoría in F. dur. Pro Die Veneris. N°3. Am Scharfreytage. CZ-LLk / Var 4.

98 V dobových pramenech někdy uváděn též jako Scrzywanek, Kržíwanek, Skržíwanek, Skržíwanek.

99 Pokřtěn jako Tomass Frantissek. Rodiče Petr Skržívanek („Peter Skržíwanek“) bez uvedení povolání, matka Barbora, bytem Dolní „Zaměstj“ [tj. Předměsti] Litomyšle. SOA v Zámrsku, Matrika narozených v Litomyšli 1728–1734, inv. č. 1299, s. 207.

100 *Calculi Poëtarum*. [1750]; f. 2a ... [Nomen et Cognomen:] *Thomas Skržívanek*.; [Notae:] *Ingenio ad Poësim apto*.; [Calculi:] *a*.; ... *Professor Eorum P. Quirinus a S. Augustino* f. 4a. SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, Gymnázium Litomyšl I., Třídni výkazy 1750–1796, kniha č. 111.

101 *Calculi Discipulorum* | *Scholas Pias* | *Litomisslý frequentantium* | *Sub Prefecto*. | *P. Maximo a J. Procopio*. | *A. 1751*. | *Calculi Rhetorum*.; f. 10b ... [Nomen et Cognomen:] *Thomas Scrzywanek*. [!]; [Notae:] *Praestantis ingenij, sed remissionis paulo diligentiae*.; [Calculi :] *A*.; *Professor Eorum P. Quirinus a S. Augustino* f. 11a. SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Třídni výkazy 1750–1796, kniha č. 111.

rétoriky (1751)¹⁰¹, logiky (1752)¹⁰² a fyziky (1753)¹⁰³. Celý život zřejmě prožil v rodném městě, kde byl činný jako subkantor a varhaník. Byl dvakrát ženat a byl otcem třinácti dětí. Dle matrik působil na kůru (tehdy) děkanského chrámu prokazatelně mezi lety 1772–1814, dle přípisů na hudebninách však již od poloviny 60. let.¹⁰⁴ Zemřel v Litomyšli 18. 6. 1814. V matrice zemřelých titulován jako varhaník při zdejším chrámu Páně a obyvatel na Dolním Předměstí.¹⁰⁵ Máme dochováno těchto pět datovaných chrámových skladeb: *Litanie G dur* (Mik. TFS II:1)¹⁰⁶; *Litanie D dur* (Mik. TFS II:2)¹⁰⁷; *Alma redemptoris* (Mik. TFS III:1)¹⁰⁸; *Jesu Redemptor* (Mik. TFS III:2)¹⁰⁹ a *Terribilis est* (Mik. TFS III:3)¹¹⁰. Díky dobovým inventářům víme, že zkomponoval také *Requiem c moll* (Mik. TFS I:1). Tato kompozice je však nyní neznámá.

4.3 Jakob Zagjc (1784–1857)¹¹¹

Narozen ve Vlašimi 4. 5. 1784.¹¹² Od roku 1819 žil v Litomyšli, kde po mnoho let zastával funkci učitele na dívčí škole a regenschoriho ve zdejším děkanském chrámu Povýšení sv. Kříže. Pod Zagjcovým vedením hrál v neděli a o svátcích při figurálních mších na housle František Smetana, otec hudebního skladatele Bedřicha Smetany.¹¹³ Roku 1852 odešel Zagjc do penze s ročním důchodem 72 zl.¹¹⁴ Zemřel v Litomyšli 2. 6. 1857.¹¹⁵ Komponoval menší chrámové skladby (duchovní árie, dueto a Libera in Dis). Je dochována i jedna jeho figurální mše z roku 1805.¹¹⁶

102 *Logici Anni 1752; D Thomas Kržiwanek* [!]; [Bohemus]; [Litomissliensis]; *Professor Eorum | Gilbertus a S. Leopold.* SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Katalog posluchačů filozofie 1743–53, kniha č. 368.

103 *Physici Anni 1753.; D Thomas Kržiwanek* [!]; *Bohemus; Litomissl.; Professor Eorum | Gilbertus a S. Leopoldo.* SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Katalog posluchačů filozofie 1743–53, kniha č. 368.

104 Viz přípis na titulní straně hudebniny *Libellus Chori Ecclesiae Decanalıs „Inscipsit Ao 1764 Die 5ta Xbris Joannes Fran. Rissan pro temp: Cantor et Thoma Skržiwanek inserviens.“* CZ-LLk / Var 1.

105 Číslo domu, věk zemřelého, příčina úmrtí ani místo pohřbení není v matrice vyplněno. SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých v Litomyšli 1796–1819, inv. č. 1328, s. 281.

106 *Lytaniae. Ex G. Sancti Joannis Nepomuceni.* Autograf 1762, CZ-LLk / L 12. (Mik. TFS = odkaz na tematický katalog díla T. Skržiwanek. Ten je součástí připravované kritické edice veškerých děl T. Skržiwanek.)

107 *Litaniae Lauretanae in D #.* Autograf 1770, CZ-LLk / L 10.

108 *Alma Redemptoris.* in B. Autograf 1802, CZ-LLk / BVM 9.

109 *Weinacht* Himnus. *Jesu Redemptor omnium.*, autograf 1796, CZ-LLk / L 26.

110 *Cantus | de | Dedicatione Ecclesiae | a | Canto, Alto, Basso.* | Auctore Thoma Skržiwanek | *descripsit | Joannes Nep. Stibor | Cantor.* | die 15ta Octobris, A. C. 1802. Opis, CZ-LLk / Mo 33.

111 V dobových pramenech někdy uváděn též jako Zagjtz, Saitz, Zajíc.

112 SOA v Praze, Matrika narozených Vlašim 1748–1788, sign. Vlašim 06, s. 1 [následuje jako nové číslování po s. 323].

113 NEJEDLÝ, Zdeněk. *Bedřich Smetana. Kniha druhá Děťství.* S. 153–154.

114 Tamtéž, s. 145.

115 Zemřel v čp. 194, „*Zajíc Jakub sskolní učitel na dívčí sskole zdejssi*“, věk zesnulého 73 let, příčina úmrtí „*na slabost věku*“. Pohřben byl 5. června 1857. SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1852–1863, sign. 1332, s. 146.

116 *Messe in C* | Für | vier Singstim[m]en, 2. Violinen, 2. Clarinetten, | 2. Horn, 2. Trompeten, Pauken und Orgel. | Verfasst von Jakob Zagjc. | Im Jahre 1805. CZ-LLk / M 134.

5 Závěr

Díky této donedávna neznámé sbírce hudebnin máme nové poznatky nejen o vysoké úrovni hudby provozované ve zmíněném kostele v 18. a 19. století, ale také o hudebním životě Litomyšle v 18. a 19. století.

Součástí této sbírky jsou též autografy a opisy hodnotných kompozic dosud neznámých skladatelů – místních varhaníků Josepha Kopeckého, Thomase F. Skrživanka a ředitele kůru Jakoba Zagjce. Skutečným objevem v oblasti české chrámové hudby druhé poloviny 18. století jsou skladby Skrživankovy. Tento talentovaný varhaník a skladatel získal hudební vzdělání během svých studií u litomyšlských piaristů. Piaristé byli nejhodnějšími pěstiteli hudby. Měli speciální hudební semináře, kde mohli nemajetní nadaní chlapi získat kvalitní hudební vzdělání. Členové piaristického řádu se věnovali aktivně hudbě i jako kněží a mnozí prosluli jako chrámoví skladatelé a hudební pedagogové. Piaristické školení ovlivnilo četné hudebníky.¹¹⁷ Dle Tomáše Hanzlíka se hudební tvorba všech příslušníků piaristického řádu „*vyznačuje naprosto profesionálním zvládnutím skladatelské techniky, na svou dobu vyspělou harmonií, kontrapunktem, instrumentací či zpracováním liturgických textů. Ani u autorů s minimem zachovaných skladeb není možné vypozařovat jakýkoliv kvalitativní propad*“.¹¹⁸ V tomto kontextu pak jistě nepřekvapí mimořádná kvalita pěti dochovaných Skrživankových chrámových skladeb.

Ve sbírce jsou však především zachovány dobové opisy chrámových skladeb mnoha významných domácích i zahraničních skladatelů chrámové hudby vyhotovené místními kantory, varhaníky a dalšími hudebníky. Nalézají se zde však i hudebniny původně pořízené na jiných místech. Zřejmě nejceněnější z nich jsou hudebniny původně pocházející z dnes neznámé hudební sbírky pražského benediktinského kláštera Emmauz. Velmi zajímavé jsou dodatečné zápisy na hudebninách, zejména záznamy o provedení. Zmíněné záznamy například informují o velké oblibě chrámových děl Josepha Haydna či přinášejí svědectví o zádušní mši za Bedřicha Smetanu. Tato litomyšlská sbírka hudebnin patří mezi nejhodnější chrámové hudební sbírky v Čechách.

Literatura:

BARTUŠEK, Václav. Výročí 300 let od narození hudebního skladatele Václava Simona Kalouse pohledem dobových pramenů i vlastních žáků. In: *Orlické hory a Podorlicko* 2014, roč. 21, č. 1, s. 61–82.

BUŽGA, Jaroslav, et al. *Průvodce po pramenech k dějinám hudby: Fondy a sbírky uložené v Čechách*. 1. vyd. Praha: Academia, 1969.

HANZLÍK, Tomáš: Kompoziční aktivity piaristů – učitelů hudby. *e-Pedagogium* (on-line), 2002, roč. 2, č. 1. [cit. 2018-12-9]. Dostupné z: <http://epedagog.upol.cz/eped1.2002/clanek02.htm>. ISSN 1213-7499.

HELFFERT, Vladimír. Kopecký František. In: ČERNUŠÁK, Gracian a Vladimír HELFFERT (edd.). *Pazdírkův hudební slovník naučný: II. Část osobní. Svazek první. A–K*. Brno: Oldřich Pazdírek 1937, s. 563.

117 ROMPORTLOVÁ, Simona: *Církevní řády*, s. 103.

118 HANZLÍK, Tomáš: *Kompoziční aktivity piaristů – učitelů hudby*.

JANIŠOVÁ, Libuše a Oldřich PAKOSTA: *Kapusta Jan, PhDr. (7. 12. 1932 – 7. 5. 2011), (1915) 1944–2011. Manipulační seznam druhého typu, ev. č. 1964*. Litomyšl: Státní oblastní archiv v Zámrsku, Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli, 2014.

KAPUSTA, Jan. Zrození obrozence. (K buditelskému portrétu litomyšlského kněze Karla Horského). In: *Zprávy z muzeí od Trstenické stezky č. 7*. Litomyšl: Vlastivědné muzeum v Litomyšli, 1969, s. 3–18.

KAPUSTA, Jan. Hudba v obrozenecké Litomyšli, excerpt (koncept dizertace, nesvázaný strojopis s četnými rukopisnými dodatky, škrty a podklady). SOA v Zámrsku, SOKA Svitavy, pořadové č. 1147, EJ [evidenční jednotka] 1 karton, ukládací č. 38.

HANZAL, Josef. Čeští kantoři a varhaníci v roce 1765. In: *Hudební věda 1971*, roč. 8, s. 481–492.

MARUŠAN, František. *Augustin Šenkýř: Příspěvek k dějinám hudby XVIII. století*. [s. l.], 1948, 335 s. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy. Dizertační práce.

MIKULÁŠ, Jiří. *P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): Život a dílo. P. Augustin Schenkirž OSB (1736–1797): Life and Work* (v tisku).

MOJŽISOVÁ, Olga, Radmila HABÁNOVÁ, Hana KLIMEŠOVÁ a Jan PIKNA. *Bedřich Smetana na cestě z Litomyšle. Bedřich Smetana on the Way from Litomyšl*. Litomyšl, Smetanova Litomyšl, 2009. ISBN 978-80-254-5023-9.

NEJEDLÝ, Zdeněk. *Bedřich Smetana. Kniha druhá Dětství*, Praha: Nakladatelství Orbis, 1950.

ROMPORTLOVÁ, Simona: Církevní řády. In: *Slovník české hudební kultury*, Praha, Editio Supraphon, 1997, s. 100–105. ISBN 80-7058-462-9.

SAFARIK, Eduard A. *Johann Kupezky (1666–1740)*. Brno, Moravská galerie v Brně, 2014. 1. + 2. díl, 438 (232+206) s. ISBN 978-80-7027-283-1.

SKŘIVÁNEK, Milan. O hudbě na litomyšlských školách v 17. a 18. století. In: *Sborník prací východočeských archivů. Ročník V – 1984*, Hradec Králové: Kruh, 1984, s. 189–207.

SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl 1259–2009 město kultury a vzdělávání*. Litomyšl: Město Litomyšl, 2016. ISBN 978-80-905821-4-9.

Slavoj 15. 8. 1863, s. 86.

ŠTĚDROŇ, Bohumír a Jan Nepomuk JAHODA. In: ČERNUŠÁK, Gracian, Bohumír ŠTĚDROŇ a Zdenko NOVÁČEK (edd.). *Československý hudební slovník osob a institucí*. 1. díl. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 554.

TYRRELL, John. *Janáček / I Osířelý kos 1854–1914*. Brno: Host, 2018, 983 s. ISBN 978-80-7577-433-0.

Prameny:

CZ-LLk/ A 12. Righini: *Aria*.

CZ-LLk/ BVM 9. Thomas Skrzivaneck: *Alma Redemptoris. in B*.

CZ-LLk/ L 3. Joseph Kopeczky: *Responsoria in D mol*.

CZ-LLk/ L 4. Joseph Kopeczky: *Responsoria in E mol*.

CZ-LLk/ L 9. P. Simon Kalous a S. Bartholomeo: *Litaniae Lauretanae*.

CZ-LLk/ L 10. Thomas Skrzivaneck: *Litaniae Lauretanae in D #*.

CZ-LLk/ L 12. Thomas Skrzivaneck: *Lytaniae. Ex G. Sancti Joannis Nepomuceni*.

CZ-LLk/ L 26. Thomas Skrzivaneck: *Jesu Redemptor*.

CZ-LLk/ M 28. Joseph Haydn: *Grande Missa*.

CZ-LLk / M 31. Joseph Haydn: *Messe in B dur*.

CZ-LLk/ M 39. Joseph Haydn: [Missa].

CZ-LLk / M 50. Václav Emanuel Horák: *X. Missa solennis in B*.

CZ-LLk/ M 63. Anton Laube: *Miža S: Francisci Seraphici*.

CZ-LLk/ M 64. Joannes Lohelius Oehlschlägel: *Missa*.

CZ-LLk / M 67. Albin Maschek: *Missa solemnis in B*.

CZ-LLk/ M 95. P. Simon Kalous a S. Bartholomeo: *Kyrie & Gloria*.

- CZ-LLk/ M 115. Fr. Starke: *Messe in G*.
 CZ-LLk/ M 126. Cajet.Vogl: *Missa in G. #*.
 CZ-LLk / M 134. Jakob Zagjc: *Messe in C*.
 CZ-LLk/ Mo 25c. Hatass: *Cantio*.
 CZ-LLk/ Mo 33. Thomas Skrzivaneek: *Cantus de Dedicacione Ecclesiae*.
 CZ-LLk/ O19. John: *Offertorium in Es*.
 CZ-LLk/ O 29. Ignatius Nitsch: *Offertorium*.
 CZ-LLk/ R 8. Witasek: *Requiem Es dur*.
 CZ-LLk/ R 11. *Requiem F dur*.
 CZ-LLk / Var 1. *Libellus Chori Ecclesiae Decanalis*.
 CZ-LLk/ Var 3. *Sbory ku pašjím 1888*.
 CZ-LLk/ Var 4. Joseph Kopeczky: *Responsoria in F. dur*.
 CZ-LLk/ VSS 2. Ignatius Nitsch: *Veni Sancte Spiritus*.
 NA, Archiv benediktinského kláštera v Emauzích v Praze, *Seznam mnichů v klášteře v Emauzích 1348–1880*. Rukopisy Kláštera v Emauzích, Kniha 34.
 NA, Archiv pražského arcibiskupství, sign. B 39/2. *Fassiones presentum ludirectorum confectae a. 1765*.
 NA, České gubernium, Školní fase, ČG–ŠF 1, kart. 2 (1772).
 NA, České gubernium, Školní fase, ČG–ŠF 1, kart. 8 (1778).
 NA, České gubernium, Školní fase, ČG–ŠF 2, kniha 7 (1799).
 NA, České gubernium, Školní fase, ČG–ŠF 3, kart. 25 (1806).
 RML, knihovna, Graduál literátského sboru z let 1561–1563, inv. č. R-203.
 RML, knihovna, HOLAN, Václav Karel: *Passyge P. Gežisse Krysta, Wytisstěná w Starém Městě Pražském w Welké Karlowé Kollegi v Giřho Labauna 1690*. Inv. č. S/F-2173.
 RML, knihovna, SUENN, Melchior Ferdinandus: *Agenda seu rituale olomucense, Ad Usum ..., Franciscus Ignatius Sinapi 1694*. Inv. č. S/C-2173.
 Římskokatolická farnost, proboštsství v Litomyšli, deposit in SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, inventáře, fond Děkanský úřad církve římskokatolické Litomyšl (1601–1947), inv. č. 351, 352, 353[a–d].
 SOA v Praze, Matrika narozených Vlašim 1748–1788, sign. Vlašim 06, s. 1 [následuje jako nové číslování po s. 323].
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1661–1695, sign. 1296, s. 63.
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených a oddaných Litomyšl 1691–1724, sign. 1297, s. 426.
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1728–1734, sign. 1299, s. 61, 207.
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1735–1763, sign. 1300, s. 154, 197, 242, 295, 330.
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1784–1791, sign. 1302, s. 7, 171.
 SOA v Zámrsku, Matrika narozených Litomyšl 1791–1802, sign. 1303, s. 43.
 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1725–1736, sign. 1315, s. 71.
 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1737–1760, sign. 1316, s. 293.
 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1761–1784, sign. 1317, s. 22.
 SOA v Zámrsku, Matrika oddaných Litomyšl 1784–1799, sign. 1318, s. 51.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1676–1716, sign. 1323, s. 286, 346.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1737–1758, sign. 1325, s. 221, 494, 599.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1759–1784, sign. 1326, s. 67, 424, 604.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1784–1795, sign. 1327, s. 93–94, 95, 143.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1796–1819, sign. 1328, s. 237, 281.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1820–1852, sign. 1331, s. 321.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1852–1863, sign. 1332, s. 146.
 SOA v Zámrsku, Matrika zemřelých Litomyšl 1864–1881, sign. 5411, s. 370.
 SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Třídní výkazy 1750–1796, kniha č. 111.
 SOA v Zámrsku, SOkA Svitavy, Gymnázium Litomyšl I., Katalog posluchačů filozofie 1743–53, kniha č. 368.

MIKULÁŠ, Jiří Vincenc. Sbírka hudebnin proboštského chrámu Povýšení sv. Kříže v Litomyšli. *Knihovna: knihovnická revue*, 2019, **30**(1), 59–75, ISSN 1801-3252.